

УДК 331.556.4

DOI: 10.24144/2078 –1431.2020.1(24).92–102

*Ганна Цімболинець,
асистент кафедри міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

СУЧАСНА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ФАКТОР ПРЯМОГО ВПЛИВУ НА ЗОВНІШНЮ ТРУДОВУ МІГРАЦІЮ УКРАЇНЦІВ

Статтю присвячено дослідженню зовнішніх факторів української трудової міграції до країн Європейського Союзу, адже Україна тривалий час є основним донором робочої сили для європейських економік. Для того, щоб охарактеризувати сучасний стан та обсяги легальних мігрантів в ЄС, проаналізовано дані Евростату, зокрема динаміку виданих перших дозволів на перебування та громадянств країнами-членами громадянам третіх країн. Польща та Німеччина залишаються незмінними лідерами-реципієнтами трудових мігрантів, що обумовлено старінням населення, демографічною кризою та внутрішніми економічними причинами цих країн. Увагу приділено саме аналізу міграційної політики і міграційного законодавства Польщі та Німеччини – основних країн-реципієнтів трудових мігрантів з України.

Ключові слова: міграція, Європейський Союз, Україна, міграційна політика, зовнішні фактори.

This article is devoted to the study of external factors of Ukrainian labor migration to the countries of the European Union. For many decades, Ukraine has been one of the leaders among laborresources donors in the world, where migration tothe EU member states plays a significant role. The numerous internal factors that encourage Ukrainians to seek work abroad are exacerbated by external factors that are beginning to play a greater role, as globalization and the transformation of world economic processes change the nature and causes of migration. The publication explores the basic prerequisites for Ukrainian migration, namely geographical proximity, similarity of cultures, mentality and high professionalism, and their compliance with the basic laws of international migration. The main legal acts that regulate migration processes in the EU have also been analyzed. In order to characterize the current state and volume of legal migration in the EU, an analysis of Eurostat data was carried out, in particular the dynamics of the first residence permits and citizenships granted to third-country nationals by which we can see that Ukrainians are leaders among recipients, and the main purpose of the permits obtained is related to employment, education and family reunification. Poland, Germany and the United Kingdom remain unchanged leaders of migrant recipients, due to the population aging, demographic crisis, and internal economic causes. Lack of workforcein the labor markets can create significant economic losses for them: slowing GDP growth, reducing investment inflows, and reducing the

competitiveness of countries on the world stage. The governments of these countries are very aware of the seriousness and importance of the problem, which is why the article focuses specifically on the EU migration legislation and migration policies of Poland and Germany – the main recipient countries of migrant workers from Ukraine. The measures taken by Poland at the national level are a comprehensive, logical and consistent policy of filling the labor markets with workers which have already achieved results – 2 million Ukrainians are already working and living in Poland. Additional 1.4 million migrants are needed to ensure a stable economic growth in the future. Germany has long ago opened the door for migrant workers from all over the world, especially for the highly skilled ones, and with the adoption of the new migration law, which greatly facilitates workers' access to the German labor market, the flow of migrants will only increase. The German economy requires 400,000 migrants annually for its sustainable development, so simplified requirements are an appropriate step towards achieving this goal. Eastern Europe, and Ukraine in particular, remains and will remain the largest donor of human resources for them in the near future.

Keywords: migration, European Union, Ukraine, migration policy, external factors.

Постановка проблеми. Європейський Союз є одним із найпривабливіших світових центрів тяжіння для мігрантів з усього світу, серед яких значну частку становлять українці, насамперед через географічну та ментальну близькість, високий професіоналізм, навички та високий рівень освіти. Країни-члени через наростаючу демографічну кризу та старіння населення потребують додаткових трудових ресурсів, тому проводять і відповідну міграційну політику, що дозволяє стабілізувати національні ринки. Через це обсяги міграційних потоків зростають у геометричній прогресії, що є результатом внутрішніх та зовнішніх чинників. Але міграційний процес здійснює неоднозначний двосторонній вплив на державу Україна та на держави – члени ЄС. Цей вплив має багато актуальних для науки та практики аспектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні основи трудової міграції вивчали такі провідні вчені, як Дж. Харріс, М. Тодаро, О. Старк, Е. Равенштайн. Особливості міграційної політики Європейського Союзу стали предметом вивчення українських науковців, серед них К. Ніколаєць, О. Малиновська, О. Лаба, Т. Нагорняк, О. Пачос., А. Гайдуцький. Сучасні тенденції міграції українців до країн ЄС досліджуються як українськими інформаційними виданнями «Українська правда», «Радіо Свобода», «УкрІнформ», «Дзеркало тижня», так і громадськими організаціями в межах міжнародних проєктів (ГО «Європа без бар'єрів»). Детальну інформацію про напрями, характер, види міграції до країн ЄС надає Європейська Комісія та Евростат.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Міграційні політики найбільших країн-реципієнтів мігрантів в ЄС відіграють активну роль у формуванні міграційних настроїв населення

України, адже можливість без особливих труднощів працювати та навчатись в розвинених країнах мотивують найбільш економічно активну частину населення емігрувати, навіть якщо внутрішні причини до цього не спонукають. Представляє особливу актуальність аналіз компонент міграційних політик держав-реципієнтів мігрантів ЄС як самостійного фактору активізації міграційних процесів.

Мета статті (постановка завдання).

Основною метою статті є дослідження зовнішніх факторів впливу у вигляді міграційних політик розвинених європейських країн на подальшу активізацію міграційних процесів з України.

Цілі:

1. Виокремити основні передумови міграції українців до країн ЄС.
2. Розглянути основні нормативно-правові акти, які регулюють міграцію до Європейського Союзу.
3. Проаналізувати сучасні статистичні дані, кількість українських мігрантів в ЄС, динаміку міграції, її основний характер та мету.
4. Дослідити зовнішні фактори трудової міграції, а саме особливості міграційної політики Польщі та Німеччини –найбільших реципієнтів мігрантів з України.

Результати дослідження.

Європейський Союз є найбільшим реципієнтом трудових мігрантів з України в світі. Цей процес досить добре описують «закони міграції», запропоновані Ернстом Равенштайном.

1. Більшість мігрантів переїжджає на короткі відстані: більшість мігрантів-українців мігрують все-таки в найближчі країни, з якими Україна має спільні кордони, тобто Угорщину, Словаччину, Польщу, Румунію. Як правило, це сезонна короткострокова міграція, іноді маятникова, з метою працевлаштування (наприклад, близько 80% дозволів на проживання, які видала Польща українцям за останні 3 роки, були саме з метою працевлаштування). Щодо виданих громадянств, вони є також лідерами, але це більшою мірою обумовлено історичними особливостями західних регіонів України, які тривалий час були у складі теперішніх країн-членів ЄС та можуть отримувати паспорти завдяки родинним зв'язкам та знанням мови країни. Нерідко через сприятливу міграційну політику та спрощені процедури громадянство отримують й особи, які не мають зв'язку з державою, але з економічних причин прагнуть отримати його, адже це ворота до будь-якої країни співтовариства та низки країн поза його межами, а також рівні права доступу до всіх привілеїв, які мають громадяни ЄС.

2. Мігранти, які їдуть на довгі відстані, мігрують до великих центрів промисловості та торгівлі. Громадяни України активно мігрують до найрозвиненіших країн Європи, зазвичай це середньострокова та довгострокова міграція, як правило, в найбільші промислові та економічні центри, де розташовані великі виробничі потужності.

3. Головні причини міграції – економічні. Саме задля працевлаштування більшість українців емігрують до ЄС, адже така міграція є економічно обґрунтованою. Значна різниця у рівнях заробітної плати, рівня життя та благополуччя, великі можливості для самореалізації в країнах – членах спонукають громадян України покидати Батьківщину та будувати своє життя в Європейському Союзі [3, с.101-105].

Формування міграційної політики ЄС бере свій початок ще в 50-х роках ХХ ст., коли були підписані перші договори Європейського Союзу. Тоді питанням міграції приділялося мало уваги. В подальшому у правових актах ЄС визначено спільні підходи до забезпечення легальної імміграції та гарантій прав мігрантів. Але сьогодні вже міграція не стільки політико-правова проблема, як економічна та державно-управлінська. Для того, щоб визначити обсяги та мету легальної міграції українців до країн-членів, необхідно насамперед проаналізувати основні статистичні дані, які надає ЄС: кількість виданих перших дозволів на проживання, які враховують причини міграції, та кількість виданих громадянств.

Дозвіл на проживання означає будь-який дозвіл, дійсний щонайменше 3 місяці, виданий органами держав-членів, що дозволяє громадянину третьої країни легально перебувати на території ЄС. Коли національне законодавство та адміністративна практика держави-члена дозволяють надавати конкретним категоріям довгострокові візи чи імміграційний статус замість посвідки на проживання, такі візи та міграційні статуси також включаються до цієї статистики [1, с. 46].

Протягом 2016 року ЄС видав 3,4 мільйона дозволів на перебування в країнах-членах, що на 28% більше, ніж у 2015 році, та становить рекордну кількість з 2008 року. Таке підвищення відбулось завдяки кількості виданих дозволів перший раз «з інших причин» +64% та з ціллю працевлаштування +21%. Дозволи на працевлаштування становили 25,4% всіх дозволів, виданих ЄС. Найбільше документів видала Велика Британія (865 900, або 25,8%), Польща – (586 000, або 17,5%) та Німеччина (504 800, або 15%) [10].

У 2017 році було видано 3,1 мільйона перших дозволів, з яких 32% становили дозволи на працевлаштування. Незмінними лідерами у кількості виданих документів залишаються Польща, яка видала 683 000, або 22%, з яких 597 000 – це дозволи на працевлаштування, що становить 59% всіх дозволів на працевлаштування, виданих в Європейському Союзі, Німеччина – 535 000, або 17% та Велика Британія – 517 000, або 16% [8].

У 2018 році громадяни третіх країн отримали 3,2 мільйона дозволів на проживання, виданих перший раз, з яких дозволи для працевлаштування становили 27%. Стабільно найпопулярніші країни для імміграції – це Польща (635 335 виданих дозволів, або 16,7%), Велика Британія (450 775, або 6,8%) та Німеччина (543 571, або 6,6%) [9].

Громадяни України – незмінні лідери серед громадян третіх країн по отриманню дозволів на проживання в Європейському Союзі протягом багатьох років. У 2016 українці отримали 588 927 перших дозволів (17,6 %), в 2017 – 661 874 (21,1%), в 2018 році – 526 864 (16,3 %).

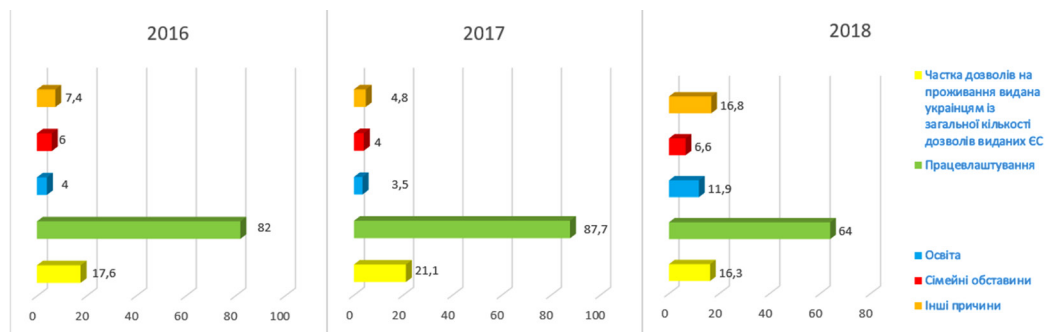

Рис. 1 Основні причини видання перших дозволів на перебування в ЄС громадянам України у 2016-2018 рр.

Джерело: [розроблено автором на основі джерел 8,9,10]

Головною причиною отримання дозволів на перебування серед громадян України є працевлаштування. В 2016 році було видано 487 181 (82,7%) , в 2017 – 580 449 (87,7%) та в 2018 – 340 936 (64%) дозволів на проживання, виданих перший раз. Серед поширених причин також освіта (в 2016 році – 25 873, або 4,4%; 2017 – 23134, або 3,5%; 2018 – 62 732, або 11,9%), сімейні обставини (2016 – 32507, або 5,5%; 2017 – 26 296, або 4%; 2018 (34 851, або 6,6%) та інші причини (2016 – 43 366, або 8 (7,4) ; 2017 – 31945, або 4,8%; 2018 – 88 345, або 16,8%).

Найбільше дозволів українці отримали від Польщі, Чеської Республіки, Латвії, Литви, Естонії, Угорщини, Словаччини, більша частина з яких з метою працевлаштування.

Окрім цього, громадяни України входять до п'ятірки лідерів серед третіх країн по отриманню громадянства ЄС [8,9,10].

Таблиця 1

Країни-члени Євросоюзу, що видали найбільшу кількість громадянств українським мігрантам

Країна	2015		2016		2017	
	Кількість	Місце в загальній кількості виданих громадянств	Кількість	Місце в загальній кількості виданих громадянств	Кількість	Місце в загальній кількості виданих громадянств
Чехія	1042	1	1750	1	1200	1
Угорщина	386	2	365	1	186	1
Словаччина	73	1	77	2	129	1
Румунія	1672	1	4032	1	4032	1
Португалія	2895	2	3240	3	1909	1
Польща	1957	1	1885	1	2397	1
Греція	-	-	514	2	449	2

Естонія	19	3	29	3	30	3
Кіпр	256	2	313	2	481	2
Болгарія	224	1	278	2	204	1
Литва	32	2	29	2	36	3
Німеччина	4917	3	4621	3	3399	6

Джерело: [розроблено автором на основі джерела 7]

Так, у 2015 році українці отримали 19 172 паспорти ЄС, в 2016 – 24 062, 2017 – 16 504, з яких найбільшу кількість видали Чеська Республіка, Угорщина, Польща, Португалія, Румунія та Німеччина. В загальному це найпопулярніші країни для міграції серед українців, що пояснюється історичними передумовами, особливо це стосується країн, з якими Україна має спільний кордон, та країн, які через демографічну кризу потребують додаткових трудових ресурсів для забезпечення їх сталого економічного зростання[7].

Польща проводить систематичну і комплексну політику залучення іноземних мігрантів. Визнання потреби в мігрантах на державному рівні залежить, насамперед, від того, яку саме гілку влади та політичну силу представляє політик. У 2015 році, під час міграційної кризи в ЄС, спостерігалось багато антимиграційних висловлювань з боку правлячої партії, що спричинили негативний фон навколо біженців та мігрантів загалом, у той час як представники органів влади у сфері ринку праці, інвестицій та розвитку економіки наголошували на необхідності залучати мігрантів з третіх країн як об'єктивну передумову розвитку польської економіки.

Нині в Польщі перебуває приблизно 2 мільйони мігрантів з України, і ця цифра збільшується з кожним роком. І які б твердження не висловлювали представники влади, українці підтримують польські ринки праці, економіку та конкурентоспроможність польських підприємств на європейських ринках. Україна є необхідним джерелом трудових ресурсів для Польщі, про це свідчать як демографічні прогнози, так і виважена міграційна політика держави. Згідно із звітом міжнародної консалтингової компанії «Pricewaterhouse Coopers», до 2025 року Польща потребуватиме ще 1,5 мільйона мігрантів, а за даними Європейської Комісії до 2060 року населення країни зменшиться до 5 мільйонів, до того ж вік кожного третього поляка становитиме 65 років і більше. Вже сьогодні Польща потребує ще більше мігрантів, а для того, щоб заповнити прогалини на ринку праці, вона вжила такі заходи [5]:

1. Прийнято закон «Про репатріацію», що передбачає повернення поляків на батьківщину за досить простою процедурою.

2. Вступив у дію закон 2017 року, згідно з яким громадяни третіх країн можуть отримати посвідку на проживання в Польщі, якщо перенесуть сюди своє підприємство.

3. Прийнято закон «Про картку поляка», який передбачає видачу громадянам країн СНД та Балтії, які мають польське походження, спе-

ціального дозволу на проживання, який забезпечує користування усіма правами, що мають громадяни Польщі, за винятком виборчого права. В 2017 році були внесені зміни до цього закону, які передбачають видачу картки особам, які довели, що або вони, або їх предки мали польське коріння, або ж підтвердили трьохрічну діяльність у товариствах польських національних меншин.

4. Уведено пенсійну систему, згідно з якою громадяни третіх країн можуть робити пенсійні накопичення.

5. Проводиться всебічна агітація українських студентів завдяки масштабним рекруторським та рекламним кампаніям польських університетів. Студенти можуть навчатися та працювати, а також отримувати повторні дозволи на перебування за спрощеними процедурами. Дослідження щодо іноземних студентів у Польщі показало, що більша частина студентів-українців не планує повертатися на Батьківщину.

6. Впроваджено спрощений механізм видачі громадянства та отримання дозволів на роботу. Так, з 2012 року право надання громадянства перейшло від президента до місцевого представника уряду – воєводи, а видання дозволу на роботу за типом *S* видається старостою повіту.

7. Законодавством передбачено спеціальний порядок для іноземців щодо возз'єднання сімей. Дедалі більша частина українських трудових мігрантів залишається в Польщі на довший період, але не має намірів там залишатися назавжди. Тому, відповідно, пересилає велику частину зароблених коштів своїм сім'ям в Україну, звідси виникає потреба залишити кошти всередині країни, а отже, спростити процедуру перевезення сімей в Польщу. Нині обговорюється питання відкриття доступу іноземців до іпотечних кредитів за ставками такими самими, як і для громадян Польщі.

На додаток до всіх цих заходів, потрібно зазначити, що українські мігранти виступили певним інструментом для маніпуляцій у відносинах Польщі з Європейським Союзом у питаннях розподілу прийому близькосхідних мігрантів. Польська влада запевнила, що українські «біженці» повністю заповнили міграційну квоту, тому країна не має можливості приймати додаткових переселенців.

Отже, незважаючи на висловлювання багатьох політиків, Польща здійснює управління міграційними процесами, що можна простежити в багатьох офіційних документах, дослідженнях та нормативно-правових актах. Польща має найвідкритіший ринок для трудових мігрантів серед країн ЄС, до того ж географічна близькість, спорідненість мов та культур, взаємна підтримка на міжнародній арені – основні зовнішні фактори трудової міграції українців до цієї країни. Сьогодні така міграція має в основному характер короткострокової сезонної міграції жителів Західного регіону України, але в майбутньому ця тенденція буде трансформуватись [6].

Уряд Німеччини та представники науково-дослідних інституцій наголошують на важливості трудових мігрантів для економіки вже понад 30 років. Для того, щоб підтримувати конкурентоспроможність країни на світовій арені, необхідно залучати щороку близько 400 тис. трудових

мігрантів. На сьогодні дефіцит робочої сили становить 1,2 мільйона, 40% підприємств скаржаться на брак працівників. Така ситуація обумовлена внутрішньою демографічною ситуацією, з 1970 року показники народжуваності падають, а тривалість життя громадян збільшується, а отже зростає і кількість осіб пенсійного віку, яких потрібно забезпечувати. Для цього Німеччина, як і більшість розвинених країн Європи, вже давно відкрила свій ринок для працівників з різних держав. Так, на сьогодні приблизно 25% населення є мігрантами, або мають міграційне коріння, а за прогнозами дослідницької групи у сфері міграції Інституту досліджень ринку праці у Нюрнберзі, ця цифра зростає до 35% у 2030 році, нижня прогнозована межа -30%, верхня-40%. Тобто через 10 років кожен 3-й житель Німеччини буде мігрантом чи матиме міграційне коріння, а у великих мегаполісах частка мігрантів сягне навіть 70%.

Отже, чому саме українці, на думку провідних німецьких вчених, повинні і надалі мігрувати, а не громадяни менш розвинених країн ЄС? По-перше, країни першої хвилі розширення ЄС, такі, як Польща, вже вичерпали свій трудовий потенціал і самі потребують мігрантів, по-друге, країни другої хвилі розширення, такі, як Болгарія, Румунія та Хорватія, ще не вичерпали свій потенціал, але він зменшується, до того ж доходи населення зрівнюються. Тому громадяни України та Західних Балкан вважаються потенційними мігрантами, оскільки серед населення панують міграційні настрої через внутрішні причини та велику різницю в доходах порівняно з країнами ЄС. Для того, щоб прискорити міграційні процеси, влада вже прийняла новий міграційний закон, який набув чинності з 1 березня 2020 року, що полегшує доступ іноземців до ринків праці. Економічні вигоди, які передбачається отримати від нього, значні: підвищення показників економічного зростання на 0,5-1%, зростання конкурентоспроможності економіки та надходження додаткових інвестицій. Для того, щоб отримати роботу у ФРН, потенційним мігрантам необхідно визнати свою кваліфікацію в країні, володіти на достатньому рівні німецькою мовою та нести витрати за своє перебування в країні.

Зміни, які передбачені новим законом про міграцію, стосуються перш за все привілеїв, які отримували громадяни ФРН та ЄС при працевлаштуванні: роботодавець, який хотів найняти робітників з третіх країн, повинен був переконатися, чи нема претендентів на це робоче місце всередині країни чи інших країн Союзу. До того ж громадянам з третіх країн (які мають відповідну визнану кваліфікацію та володіють німецькою мовою) буде дозволено перебувати на території країни протягом пів року для пошуку роботи, але за свій рахунок і без отримання соціальних виплат.

Визнання диплому є основною умовою для працевлаштування, тому є можливість замовити експертну оцінку в Центральному відомстві з питань закордонної освіти та перевірити, чи диплом відповідає всім критеріям. Українці вже увійшли в першу десятку країн, громадяни яких роблять запити на визнання кваліфікації [4].

ФРН також лідирує серед країн ЄС по залученню висококваліфікованих спеціалістів, але це, перш за все, академічні працівники та представ-

ники вузького кола професій (молодші медичні працівники та працівники по догляду за літніми людьми). Тут діє європейська система Blue Card, згідно з якою висококваліфіковані працівники можуть отримати дозвіл на проживання в країні максимум на 4 роки, але присутні обмеження стосовно заробітної плати, яку повинні отримувати за рік: для простих професій це мінімум 50 тис. євро, а для затребуваних, таких, як лікарі та архітектори, – 40 тис. євро. Тому умови для активізації трудової міграції створюються, а влада ФРН активно працює над підтриманням трудового потенціалу країни, без якого німецька економіка не матиме змоги стабільного зростання [1, с. 46-53]. Виклики економічного та політичного характеру, створені питаннями міграції, ставлять перед владою України завдання розроблення спеціальної техніки та технології державного управління [11, с.128-133]. Сучасна надмірна відкритість кордонів України для економічно мотивованої міграції вимагає внесення коректив у саме ядро технології державного управління в Україні як комплексного феномену. У ядро технології державного управління доцільно включити комплексні стимули репатріації кваліфікованої робочої сили та носіїв сучасних інженерних знань з метою формування оптимального рівня трудового та гуманітарного капіталу економічного зростання.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Демографічна криза у розвинених європейських країнах має суттєвий вплив на економічні процеси. Керівництво країн-членів дуже добре усвідомлює важливість та необхідність забезпечення ринків праці достатньою кількістю трудових ресурсів, адже потужні економіки потребують людського капіталу, який не може бути забезпечений внутрішнім населенням. Відповідно до ситуації приймаються різні нормативно-правові акти в сфері міграції, які спрощують умови та вимоги до трудових мігрантів, пропонують їм різні привілеї та вигоди, що не може не приваблювати трудових мігрантів, в тому числі з України.

За даними Світового банку, саме з у Східній Європі буде спостерігатися найбільший відтік робочої сили, а Україна в цьому регіоні займає перше місце. З лібералізацією німецького законодавства передбачається, що багато українців мігрують туди для працевлаштування, до того ж поїдуть не тільки ті, які наразі знаходяться в Україні, а й частина тих, які зараз перебувають у Польщі (згідно з опитуванням 40%), що призведе до значних втрат польської економіки. З цього випливає, що необхідно очікувати відповідної реакції від польської влади для того, щоб відновити необхідну кількість трудових ресурсів. Так чи інакше, все це призводить до щорічного збільшення кількості трудових мігрантів з України та втрати працездатного населення. Зовнішні фактори підсилюються внутрішніми, економіка України не здатна забезпечити достатньою кількістю робочих місць та достатньою заробітною платою велику частину населення, а на державному рівні поки не приймається суттєвих рішень, які здатні змінити ситуацію. Тому в найближчому майбутньому така ситуація може негативно відбитися на українській економіці, а грошові трансферти мігрантів

не зможуть нівелювати негативний вплив відтоку робочої сили. Для того, щоб зупинити процеси безповоротної міграції, необхідно вивчати досвід країн-донорів робочої сили у сфері міграційної політики, адаптувати найкращі практики в Україні та приймати необхідні рішення на загальнодержавному рівні для підтримки достатньої кількості трудових ресурсів усередині країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лаба О. Напрями співпраці України та Європейського Союзу щодо міграційних питань. *Історико-правовий часопис*. 2016. №1 (7) . С. 46-53.
2. Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія. К. : НІСД, 2018. 472 с.
3. Ніколаєць К. Трудова міграція до країн Європейського Союзу: фактори та наслідки. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 5. С.101-115.
4. «Новий міграційний закон»: Німеччина відкриває двері для робочих мігрантів. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2605082-novij-migracijnij-zakon-nimeccina-vidkrivae-dveri-dla-robocih-migrantiv.html>(дата звернення: 20.12.2018).
5. Українська міграція до Польщі: якою вона стане? *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2381161-ukrainska-migracia-do-polsi-akou-vona-stane.html>(дата звернення: 25.03.2020).
6. Як Польща бореться за українських трудових мігрантів. *Український інститут майбутнього*. URL: <https://www.uifuture.org/publications/news/24039-yak-polsha-boretsia-za-ukrainskykh-trudovych-migrantiv>(дата звернення: 25.07.2018).
7. Acquisition of EU citizenship. *Eurostat*.URL:<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/WDN-20190723-1>(дата звернення: 23.07.2019).
8. First residence permits issued in the EU Member States remain above 3 million in 2017. *Eurostat*.URL:<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9333446/3-25102018-AP-EN.pdf/3fa5fa53-e076-4a5f-8bb5-a8075f639167>(дата звернення: 25.10.2018).
9. First residence permits issued in the EU Member States remain above 3 million in 2018. *Eurostat*.URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10189082/3-25102019-AP-EN.pdf/95e08bc8-476d-1f7d-a519-300bdec438cb>(дата звернення: 25.10.2019).
10. New high in first residence permits issued in the EU Member States in 2016. *Eurostat*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8456381/3-16112017-BP-EN.pdf/e690a572-02d2-4530-a416-ab84a7fcbf22> (дата звернення: 16.11.2017).
11. Черленяк І. І. До питання про механізми, техніку та технологію державного управління. // Науковий вісник Академії муніципального управління. Сер.«Управління». 2009. Вип. 2(8). С. 127-134.

REFERENCES

1. Laba, O. (2016). Napriamy spivpratsi Ukrainy ta Yevropeiskoho Soiuzu shchodo mihratsiinykh pytan [Areas of cooperation between Ukraine and the European Union on migration issues]. *Istoryko-pravovyy chasopys – Historical and Law Journal*, 1(7), 46-53 [in Ukrainian].
2. Malynovska, O.A. (2018). *Mihratsiina polityka: hlobalnyi kontekst ta ukrainski realii [Migration Policy: Global Context and Ukrainian Realities]*. Kyiv: National Institute for Strategic Studies, 272 [in Ukrainian].

3. Nikolaiets, K. (2018). Trudova mihratsiia do krain Yevropeiskoho Soiuzu: faktory ta naslidky [Labor migration to EU countries: factors and consequences]. *Zovnishnya to-rhivlya: ekonomika, finansy, pravo – Foreign Trade: Economics, Finance, Law*, 5, 101-115 [in Ukrainian].
4. «Novyi Mihratsiinyi zakon»: Nimechchyna vidkryvaie dveri dlia robochykh mihrantiv [New Migration Law: Germany opens the door for migrant workers]. Ukrinform. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2605082-novij-migracijnij-zakon-nimec-cina-vidkrivae-dveri-dla-robocih-migrantiv.html> (date of access 20.12.2018) [in Ukrainian].
5. *Ukrainska mihratsiia do Polshchi: yakoiu vona stane?*[Ukrainian migration to Poland: what will it become?]. Ukrinform. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2381161-ukrainska-migracia-do-polsi-akou-vona-stane.html> (date of access 25.03.2020). [in Ukrainian].
6. *Yak Polshcha boretsia za ukrainskykh trudovykh mihrantiv* [How Poland fights for Ukrainian labor migrants]. Ukrainian Institute of the Future. Retrieved from <https://www.uifuture.org/publications/news/24039-yak-polsha-boretsia-za-ukrainskykh-trudovykh-migrantiv> (date of access 25.07.2018). [in Ukrainian].
7. *Acquisition of EU citizenship*. Eurostat. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/WDN-20190723-1>(date of access 23.07.2019). [in English].
8. *First residence permits issued in the EU Member States remain above 3 million in 2017*. Eurostat. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9333446/3-25102018-AP-EN.pdf/3fa5fa53-e076-4a5f-8bb5-a8075f639167> (date of access 25.10.2018). [in English].
9. *First residence permits issued in the EU Member States remain above 3 million in 2018*. Eurostat. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10189082/3-25102019-AP-EN.pdf/95e08bc8-476d-1f7d-a519-300bdec438cb> (date of access 25.10.2019). [in English].
10. *New high in first residence permits issued in the EU Member States in 2016*. Eurostat. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8456381/3-16112017-BP-EN.pdf/e690a572-02d2-4530-a416-ab84a7fcbf22> (date of access 16.11.2017). [in English].
11. Cherlenyak I. I. (2009). Do pytannia pro mekhanizmy, tekhniku ta tekhnolohiiu derzhavnoho upravlinnia [On the question of mechanisms, equipment and technology of public administration]. *Nauk. visn. Akad. munitsyp. upr. Ser. «Upravlinnia» – Scientific Bulletin Academy of Municipal Administration* 2(8), 127-134 [in Ukrainian].